

התספורת הראשונה (אפשערעניש) ומנהגיה

מוגש לרגל ל"ג בעומר

יו"ל ע"י מכון הלכה חב"ד (ע"ר)

<p>אסור לגלח את השער שבצדעים, מימין או משמאל. פעולה זו נקראת "הקפת פאת הראש", שכשמגלחים שער זה, מקבל שער הראש צורת עיגול. ועל כן את השער הגדל באזור זה אסור לספר לגמרי, אלא יש להשאיר שערות לפחות עד אורך שמאפשר לכופף את קצה השערה לשורשה (5 מ"מ). המקום המוגדר "פאה" שאסור לגלחו - הוא כעין משולש שקצהו האחד בקצה המצח, קצהו השני בנקודה העליונה ביותר שאליה אפשר למתוח את האוזן, וקצהו התחתון מתחת לאוזן. מן הדין אפשר להסתפק בפאות עד אמצע האוזן מעט אחרי העצם, אך ראוי להשאיר פאות ארוכות יותר. גם את פאת ראשו של ילד אסור לגלח.</p>	<p>איסור הקפת פאות הראש</p>
<p>החל מגיל 3 מהדרים בחינוך הילדים, ומחנכים את הילד להשארת פיאות הראש; את תגלחתו הראשונה של הילד והנחת הפאות, נהוג לקיים ברוב עם ובשמחה במעמד קרובים וידידים, ביום מלאות לו שלוש שנים, וניתן לעשותה אף בליל יום הולדתו; לאחר התספורת נוהגים לחלק יי"ש ומיני מזונות לאמירת "לחיים", ומברכים הנוכחים את הורי הילד שיזכו לגדל את בנם לתורה לחופה ולמעשים טובים. ויש הנוהגים אף לערוך התוועדות לרגל התספורת הראשונה.</p>	<p>מנהג התגלחת הראשונה</p>
<p>יום הגעתו של הילד לגיל שלוש נחשב כעת רצון לעריכת התספורת, בהמשכת הקדושה על הילד בגשמיות וברוחניות על ידו. ועל כן עורר הרבי על חשיבות עריכת התספורת הראשונה בזמנה דווקא. מסיבה זו גם כאשר לא מתאפשרת החגיגה ביום התספורת, אין לדחותה אלא יש לערוך את התספורת בזמנה ואחר כך ישלימו את החגיגה כשיכולו. כמו כן ילד שהוריו חוששים מפני חולשתו שמא יצטנן, מחמת המעבר מראש מלא בשערות לתספורת שתותירו חשוף ללא שערות, ישאירו לו שערות ארוכות במקצת, ובלבד שתהיה ניכרת בו הנחת הפאות, אך לא ידחו את התספורת עקב כך.</p>	<p>שלילת דחיית התספורת</p>
<p>כאשר נעשה הילד בן שלוש, ביום שאסור להסתפר בו, יש לדחות את התספורת עד ההזדמנות הראשונה שתתאפשר בה התספורת: אם יום התספורת חל בשבת, ביום טוב או בראש חודש, יש לעשותה מיד למהרת, אולם אם יום הולדתו חל בחג הפסח ובימי הספירה שלאחריו, דוחים את התספורת עד ל"ג בעומר. כאשר חל יום הולדתו בימים שלאחר ל"ג בעומר, תדחה התספורת עד ערב חג השבועות.</p>	<p>כשיום ההולדת חל בימים שאין מסתפרים בהם</p>
<p>כיוון שמובא בספרים שגזיזת שערות הילד בפעם הראשונה היא בדוגמת מצוות "ראשית הגז" שהיא אחת ממתנות הכהונה, לכן נהוג לכבד תחלה את הכהנים בגזיזת השערות ואחריהם את הלויים והישראלים. ומטעם הדמיון שבמנהג זה למצוות ראשית הגז, יש הנוהגים לשקול את השערות לאחר התספורת ותמורת משקלם נותנים שווי משקל זהה של כסף או זהב לצדקה להצלחתו של הילד בתורה וביראת שמיים לאורך ימים ושנים טובות.</p>	<p>הדמיון למצוות ראשית הגז</p>
<p>על פי מנהג האריז"ל שגילח את שערות ראשו בנו בפעם הראשונה בציון רשב"י במירון, מתוך משתה ושמחה, פשט המנהג בארץ הקודש שהאבות מביאים את בניהם לציונו הקדוש של רשב"י במירון, ועורכים להם שם את התספורת הראשונה בשמחה וריקודים, ובפרט ביום ההילולא ל"ג בעומר.</p>	<p>מנהג התספורת בציון הרשב"י</p>

מקורות: איסור הקפת פאות הראש: ויקרא יט, כז. מכות כ, א. חנוך מצווה רנא. טוש"ע ונ"כ יו"ד סקפ"א. שו"ת צ"צ יו"ד סצ"ג, יז. ביה"ל סרנ"א ד"ה "אפילו מספר ישראל". אג"ק כ"ק אד"ש ח"כ ע' י. מנהג התגלחת הראשונה: פע"ח שער ספה"ע פ"ז. לקו"ד ח"ג ע' תפא. שו"ת אס"ד מע' ביהכ"נ ס"י. פעולת צדיק ח"ג סרל"ו. אג"ק כ"ק אדמו"ר מוהרי"ץ ח"ב ע' תלת. ספר המנהגים-חב"ד ע' 87. יחידות ד' חשון תשכ"ז - הארליג. וראה בארוכה שבח הברית ע' 119 ואילך. שלילת הדחייה: אג"ק כ"ק אד"ש ח"ד ע' שיג. לקו"ש חל"ב ע' 246. אג"ק כ"ק אד"ש חל"ב ע' שלו. ימים שאין מסתפרים: ראה לקו"ש ח"ד ע' 378. שבח הברית ע' 126-9. דימויה לראשית הגז: ראה שו"ת הרדב"ז ח"ב סתר"ח. וראה אג"ק כ"ק אד"ש ח"ה ע' כב. תו"מ התוועדות ח"ו ע' 24. ילקוט התספורת פ"ו.

עריכה: הרב שמואל מקמל. **הגהה:** הרב משה קורנוויץ.